

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

PEDAGOŠKI INŠTITUT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

»Krepitev socialnih in državljanskih kompetenc strokovnih delavcev«

Le z drugimi smo

Dr. Marijanca Ajša Vižintin
ZRC SAZU, Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije

Medkulturni dialog: v sodelovanju s priseljenci in manjšinami
Živeti raznolikost: vključevanje otrok priseljencev, slovenščina in
medkulturni dialog (2019/20)

Naložbo sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije in
Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

Medkulturni dialog

- 5. kriterij v medkulturnem modelu vključevanja

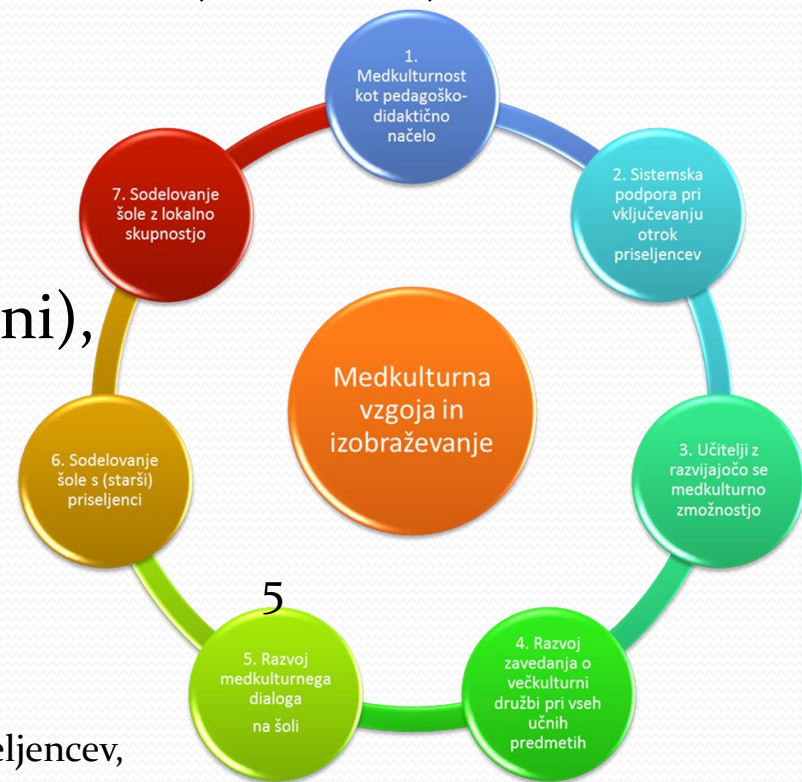
- Je dialog možen,

- če smo evrocentrični,
- če mislimo, da smo mi več(vredni),
- če izhajamo iz pozicije moči,
- bi drugim radi „pomagali“?

Več o medkulturnem modelu vključevanja:

M. A. Vižintin, M. A. (2017):

Medkulturna vzgoja in izobraževanje: Vključevanje otrok priseljencev, Založba ZRC SAZU.

Dialog

- medkulturni dialog = dialog med kulturami
- dialog je možem med ENAKOVREDNIMI partnerji
- drug od drugega se učimo
- sodelujemo

- sodelujemo VEČKRAT
- se spoznavamo
- presegamo stereotipe, predsodke

5. kriterij v modelu medkulturnega vključevanja

- skladno z večkulturnostjo na šoli
- sodelovanje z otroki in s starši priseljenci
- pouk maternih jezikov in kultur otrok priseljencev
- **medkulturne učne ure in medkulturne šolske prireditve (umetnost, znanost, gospodarstvo, kultura itd. – ne le kulinarika in folklor!!!)**
- gradivo v maternih jezikih otrok priseljencev v šolski knjižnici
- javno vidna večjezičnost na šoli (v šolskem glasilu, objavah na spletni strani, na razstavah itd. prispevki v različnih maternih jezikih)

Z njimi, ne o njih

Alma Bejtullahu, Arbnore Avdylaj, Vael Hanuna.
Fotografije: Marijanca Ajša Vižintin,
Eduka –Vzgajati k različnosti, <http://www.eduka-itaslo.eu/>
Le z drugimi smo, <http://www.lezdrugimismo.si/>.

Skladno z večkulturnostjo na šoli

Skladno
z
večkulturnostjo,
večjezičnostjo,
več verami
na šoli.

Ne načelno, ampak izhajajoč iz prisotne resničnosti.

Pouk maternih jezikov in kultur otrok priseljencev

- MIZŠ vsako jesen razpiše prijavo
- Bronka Straus, bronka.straus@gov.si, tel: 01 400 53 31
- učitelji iz lokalnega okolja
- učitelji poslani iz države (Hrvaška, Makedonija)
- prostovoljci
- društva
- starši

- pouk maternih jezikov in kultur otrok priseljencev (fakultativno in kot izbirni predmeti v 3. triletju)
- spodbuda za učenje maternih jezikov otrok priseljencev pri vseh učencih
- kvalitetni temelji v maternem jeziku – lažje učenje drugih jezikov
- Bi se vi odrekli svojemu maternemu jeziku v tujini?
- Kako bi govorili doma s svojim otrokom?
- Bi poiskali slovensko društvo? (27 v Nemčiji, 44 v državah naslednicah nekdanje Jugoslavije)
- Bi poslali svojega otroka k dopolnilnemu pouku slovenščine?

Sodelovanje z otroki in s starši priseljenci

- povabimo k sodelovanju starše in otroke priseljence, ki so tu že nekaj let, govorijo oba jezika (slovenski in materni in še kakšnega)
- **iščemo pozitivne primere / dobre prakse**
- večinoma se zelo radi odzovejo
- +
- društva priseljencev
- učitelji maternih jezikov in kultur
- aktivni posamezniki
- nevladne organizacije, društva, družinski in mladinski centri

Medkulturne učne ure in medkulturne šolske prireditve

- umetnost, znanost, gospodarstvo, kultura, šport itd.
- predstavljajte tisto, kar poznate, kar vam je blizu
- ne le kulinarika in folklor!!!

Tipično,
tradicionalno slovensko
- vsak dan?

Prvo medkulturno srečanje, SUAŠ, Ljubljana, 17. 5. 2016

Program:

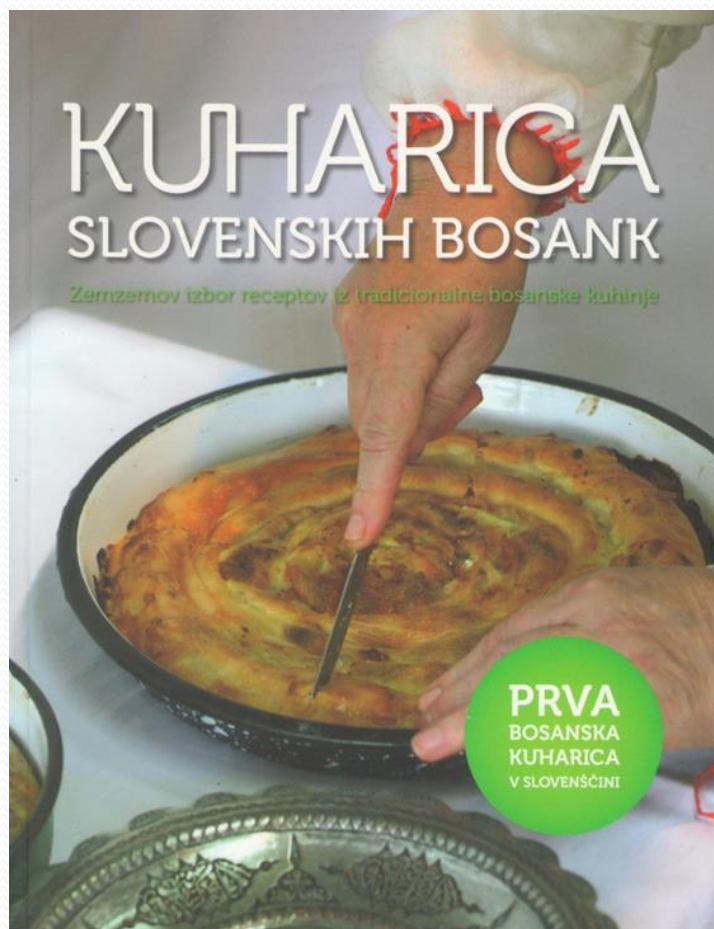
- glasbilo »qiftelija«
- makedonska pesem
- črnogorska pesem
- albanski ples
- intervju z dr. Lidijo Dimkovsko, pesnico, prevajalko
- delavnica Spoznajmo cirilico
- delavnica Naučimo se albansko
- delavnica Lažni prijatelji med srbohrvaščino in slovenščino
- pogostitev
- vodja: prof. Stina Scozzai, SUAŠ

https://www.facebook.com/media/set/?set=a.1240522805965758.1073741875.182917225059660&type=3¬if_t=like¬if_id=1464169513810390

*Foto: Dijakinje, dijaki SUAŠ,
Lidija Dimkovska, Marijanca Ajša Vižintin, Stina Scozzai.
Fotografiji: Marijanca Ajša Vižintin.*

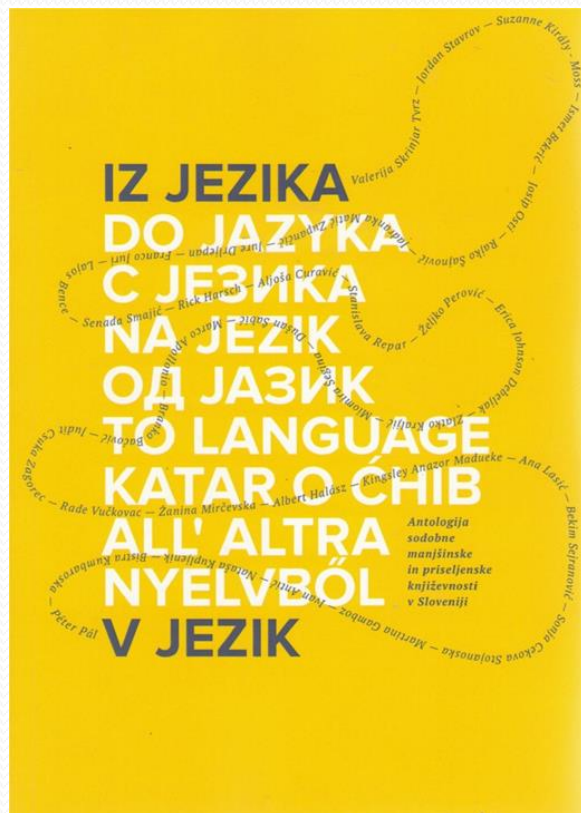
Medkulturnost po slovensko: kulinarika & folklor – bosanska kuhinja: „Veliko več kot burek in kava“ (dr. J. Bogataj)

vsebina	
Vsebina	07
Žensko združenje Zemzem	10
Dr. Janez Bogataj:	12
Veliko več kot burek in kava!	
Predgovor:	14
Jožef Oseli	
Uvod	16
Značilnosti bosanske kuhinje	17
Objekti in oprema	18
za pripravo jedi	
Bošnjaška kultura prehranjevanja	22
Bošnjaška kuhinja na slovenskih tleh	23
Splošne pripombe	27
ČORBE IN JUHE	
Krompirjeva čorba	61
Begova čorba	62
Bosanski lonec	64
Bamija	66
Jahnija	68
Bungur čorba	71
Tarhana	72
Tarhana čorba	74
ČUFTE	
Bosanski kolački	78
Bosanski čevapčiči	80
SARME	
Sarma v kislem zelju	84
Sarma v sladkem zelju	86
Japrak	88
Sogan dolma	89
Dolma z bučkami	90
KRUH - HLJEB	
Bosanska pogača	30
Somun	32
Koruzni kruh	34
Uštipki	36
Pogača za potkržo	37
Bosanska potkrža	37
PITE	
Jufke za slane pite	40
Oblikovanje pit – »razvijanje«	42
ali vlečenje testa	
Pita s špinačo – pita zeljanica	44
Pita s krompirjem – krompiruša	46
Pita s sirom – sirnica	48
Pita z zeljem – kupus pita	51
Tikvenica / misiračnica /	51
pita od bundave	
Kljukuša	52
Buredžici	53
Burek	54
Pita maslenica	56
Kisla maslenica	57

Dejavnosti priseljencev

Oddaja NaGlas, RTV SLO 1
vsak drugi torek ob 14.25,
[http://4d.rtv slo.si/arhiv/naglas/
174316527](http://4d.rtv slo.si/arhiv/naglas/174316527)

Podobe Afrike, analiza učbenikov
(zgodovina, geografija):
IN-IN, M. Milharčič Hladnik,
Max Shonhiva Zimani

- Antologija sodobne manjšinske in priseljske književnosti (2014)
- ur. Lidija Dimkowska
- 34 avtorjev
- v madžarskem, italijanskem, romskem, slovaškem, makedonskem, bosanskem, hrvaškem, srbskem in angleškem
- prevodi v slovenski jezik

Razvoj vključujoče & medkulturne družbe med poukom

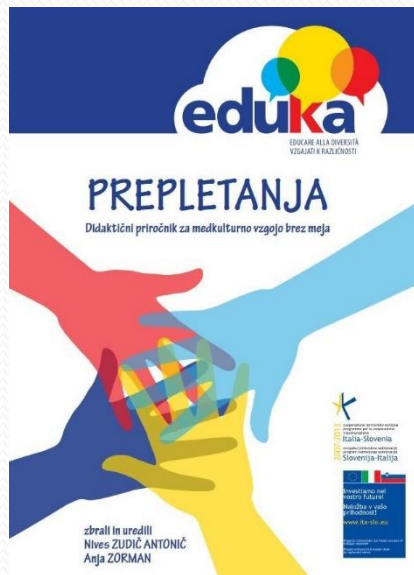
Predlogi za pogovore, teme, ki jih odpiramo:

- preseljevanje, migracije kot stalnica (migracije so vidne bile, so in bodo)
- Slovenke, Slovenci po svetu
- slovenska društva
- ohranjanje slovenskega jezika in kulture, dileme in izzivi ohranjanja maternega jezika in kulture (Kaj bi naredili vi, če bi preselili? Kako bi govorili doma?)
- napotene učiteljice, učitelji
- Slovenke, Slovenci kot ekonomski migranti / begunci
- delovna dovoljenja na podlagi sporazumov med državami, potrebami
- združevanje družine
- učenje jezika novega okolja je večletni proces
- sestavljena identiteta
- kultura kot spreminjajoča in razvijajoča se stvarnost
- večjezičnost
- kulturni šok ...

Več idej: Vižintin, M. A. (2017). VIŽINTIN, Marijanca Ajša. Medkulturna vzgoja in izobraževanje: vključevanje otrok priseljencev. Ljubljana: Založba ZRC SAZU, 249-252, 273-274, 297-299.

Medkulturne učne ure

- pri posameznih učnih urah
- pri različnih učnih predmetih
- delavnice za razvoj medkulturne zmožnosti

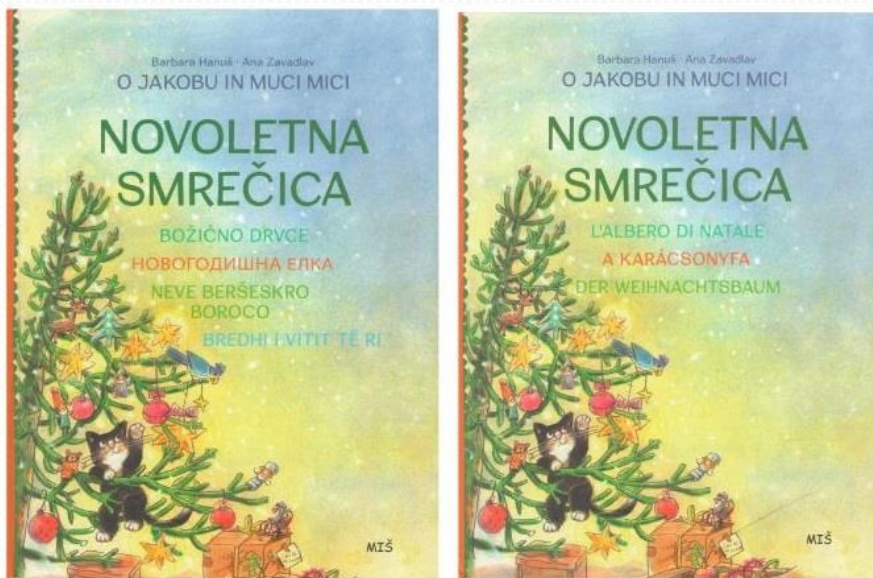
Eduka,
Rezultati,

<http://eduka-itaslo.eu/>

<http://www.medkulturnost.si/wp-content/uploads/2013/11/Priročnik-za-izvajanje-programa-UVOP1.pdf>

Gradivo v maternih jezikih otrok priseljencev v šolski knjižnici

- leposlovje v maternih jezikih
- večjezične izdaje
- slikovni slovarji
- slovarji

Javno vidna večjezičnost na šoli

- v šolskem glasilu
- razstave itd.
- prispevki v različnih maternih jezikih & slovenščini
- objave na spletni strani šole
- vabila staršem
- osnovne informacije o šoli v različnih maternih jezikih

Več jezikov kot znaš, več veljaš.
Колку повеќе јазици знаеш, толку повеќе вредиш !

Spoštovani starši,
Почитувани родители,

Tu smo, da skupaj z vami
Vašemu otroku omogočimo
prijetno in uspešno vključevanje
v šolsko skupino in
v slovensko okolje.

Tuка сме за да работиме заедно со вас,
на вашето дете да му овозможиме
prijetna и uspešna integracija, во
učilnišната група и во slovensketa
sredina.

Učitelji, katerim ste zaupali
svojega otroka na matični šoli Prade ali
na podružnični šoli v Svetem Antonu, vas
pričakujemo na
individualnih pogovorih, govorilnih urah,
roditeljskih sestankih.

Učitelite na кои ste im go довериле
вашето дете во матичното училиште
Prade или на подружницата во Свети
Anton ve очекуваме на индивидуални
razgovori, govorni časovi, roditeljski
sostanoci.

Podroben raspored je naveden v šolski
publikaciji.

Подетален распоред е наведен во
училишната публикација.

Več jezikov kot znaš, več veljaš.
**Колку повеќе јазици знаеш,
толку повеќе вредиш !**

Začetek pouka - Почеток на настава:
Prade: 8.20 min., Sv. Anton: 8.00

Dopolnitni ali dodatni pouk – Дополнителна или додатна настава:
Prade: од 7.00 до 7.30 мин. Sv. Anton: после настава

Interesne dejavnosti v obeh šolah po pouku

Интересни дејности после наставата во двете училишта

Možnost prehrane:
Mожност за исхрана:

Sv. Anton:
Malica (ужина): 9.35 – 9.55 мин.
Kosilo (ручек): 12.20 – 13.10 мин.

Prade:
Malica (ужина): 9.55 – 10.15 мин.
Kosilo (ручек): 11.55 – 12.40 мин.

Prevoz učencev:
Организиран е превоз на учениците:

Šolski avtobus odpelje izpred šole.
Почетната станица на училишниот автобус е пред зградата на училиштето.

Podroben raspored je naveden v šolski publikaciji.
Подетален распоред е наведен во училишната публикација.

Več jezikov kot znaš, več veljaš.
**Колку повеќе јазици знаеш,
толку повеќе вредиш !**

OŠ Elvire Vatovec
Prade

Основно училиште
Elvira Vatovec
Prade

V osnovni šoli Prade to vemo in
vašemu otroku tako učenje tudi
omogočamo.

Во основното училиште Prade тоа го
знаеме и на вашето дете такво учење
ќе му овозможиме.

Prizadevamo si in želimo, da bi
se pri nas vsi
počutili sprejete in enako vredne.

Се трудиме со желба кај нас сите да
се чувствуваат прифатени и
рамноправни.

Delavnica 1: Priseljeni & odseljeni

	Priseljeni v Slovenijo, uspešni in znani v Sloveniji	Izseljeni iz Slovenije, uspešni in znani po svetu
Športnica, športnik <ul style="list-style-type: none">- športna disciplina- izvorna dežela- kraj in čas rojstva- dosežki v izvorni deželi- selitve- dežela, v kateri dela in živi zdaj / sprejemna država- dosežki v sprejemni državi		
Pisateljica, pisatelj <ul style="list-style-type: none">- poezija / proza / dramatika (obkroži)- prevajanje (iz ? jezika v ? jezik)- izvorna dežela- kraj in čas rojstva- dosežki, objave v izvorni deželi- selitve- dežela, v kateri dela in živi zdaj / sprejemna država- dosežki, objave v sprejemni državi		

Delavnica 2: Medkulturne dejavnosti na vaši organizaciji

- med poukom znotraj različnih šolskih predmetov
- posebne medkulturne prireditve, npr.:
 - mednarodni dan maternega jezika (21. 2.)
 - svetovni dan beguncev (20. 6.)
 - evropski dan jezikov (26. 9.)
 - mednarodni dan migrantov (18. 12.)
- popoldanske javne prireditve:
 - s starši in za starše
 - z drugimi prebivalci iz lokalnega okolja in za lokalno okolje

Delavnica 3

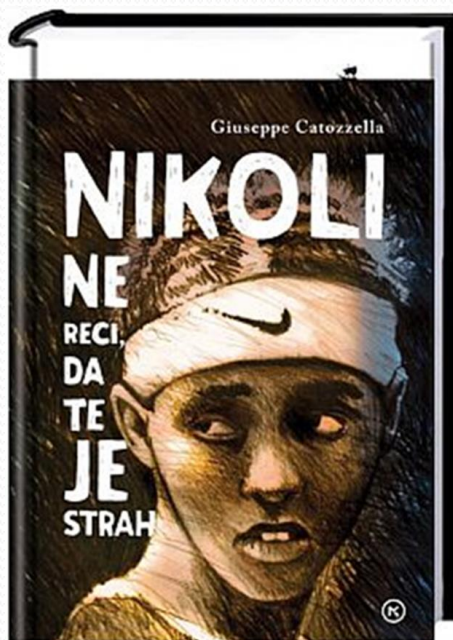
Od kod in zakaj prihajajo begunci?

Zaznavamo povečano nestrpnost in strah pred begunci.

Kaj naredimo?

- 1) Iščemo informacije.
- 2) Beremo (leposlovne) knjige.
- 3) Medpredmetno povezovanje, npr. z zgodovino: zgodovina Sirije, Afganistana, Eritreje.
- 4) Povežemo se z lokalnimi organizacijami, prostovoljimo, spozna(va)mo priseljence, begunce.
- 5) Povabimo ljudi v razred, da spregovorijo o svoji osebni izkušnji.

Od kod so prišli, zakaj so prišli, kaj so otroci begunci doživeli na poti?

Most Shocking Second a Day Video 1 & 2 (2016),
<https://www.youtube.com/watch?v=Aa307vWG93w>

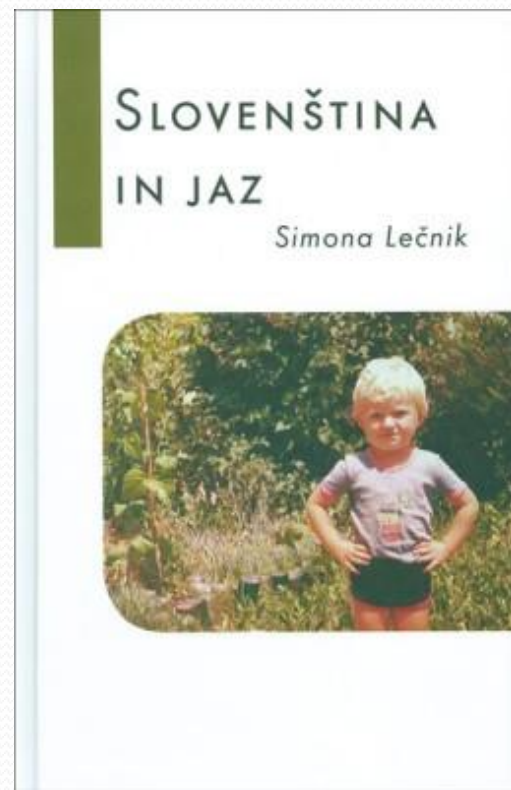
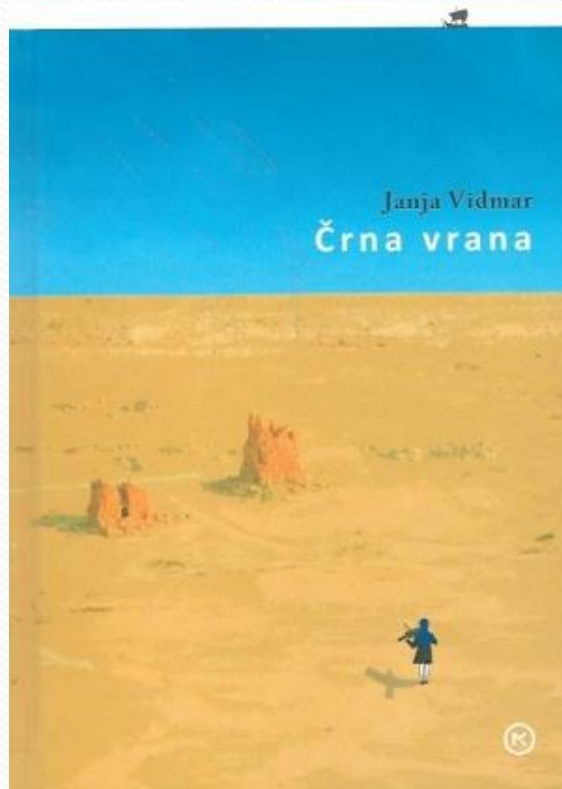
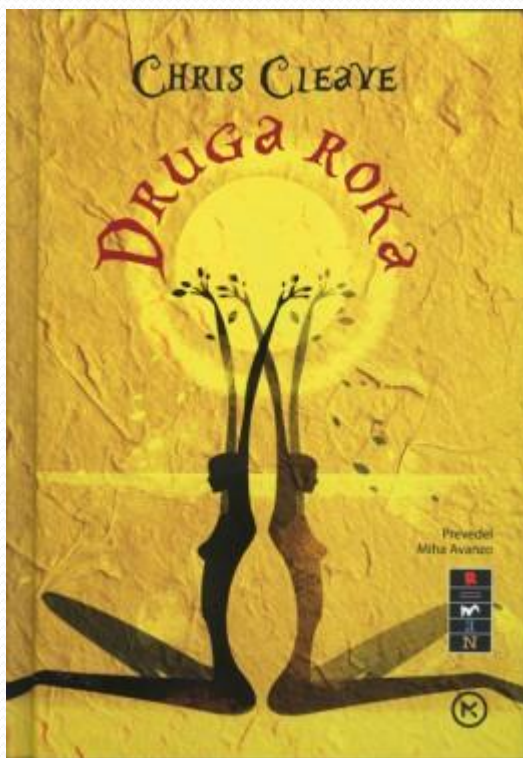
Pot

- čez morje
- čez puščavo
- prečenje gora, gorskih prelazov
- potovanje v podvozih tovornjakov
- ?
- Koliko jih na poti umre?
- Kakšne grozote doživijo (zavrženi, posiljeni, izstradani, izmučeni, umrli)?
- Kolikokrat morajo doplačati že tako drago pot?

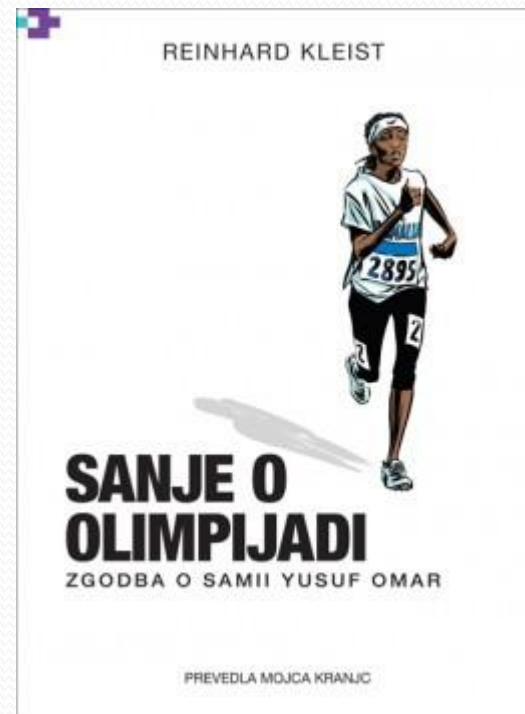
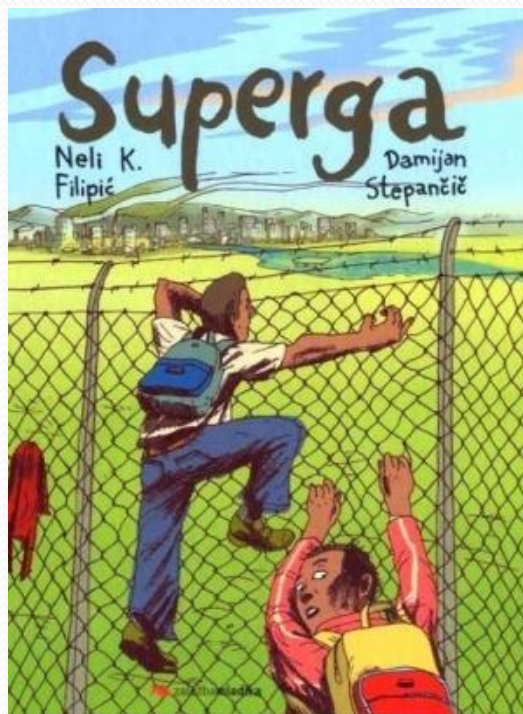
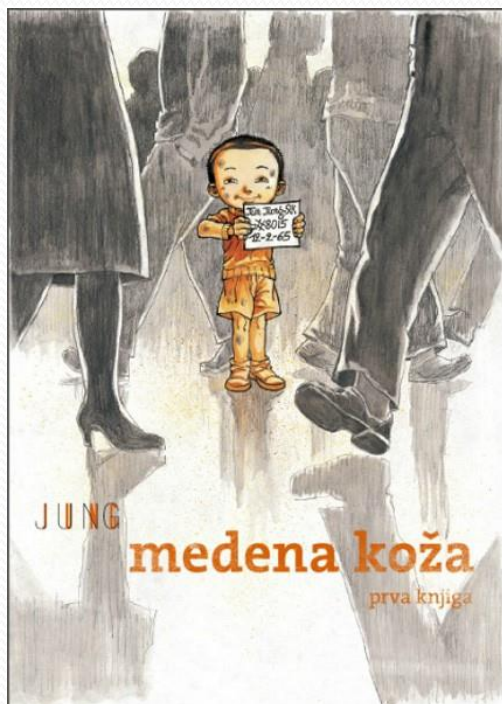
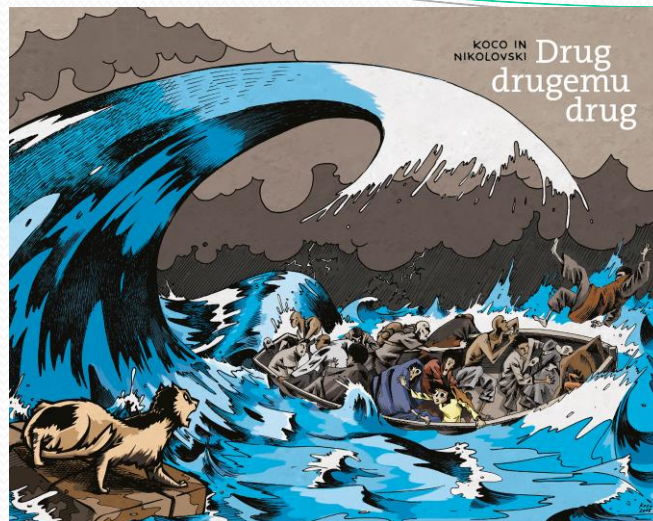
- Zakaj pride samo otrok? – *NK Svoboda*, 48-49
- Kako so zaprli šolo? – *V morju so krokodili*, 21-23
- Pot: podvozje tovornjaka. – *V morju so krokodili*, 101-103.
- Pot: prečenje gora. - *V morju so krokodili*, 97-99.
- Pot: zabojniki - *Nikoli ne reci, da te je strah*, 220-221.
- Pot: morje. - *Nikoli ne reci, da te je strah*, 232-33, 240-241.

Vižintin, Marijanca Ajša (2017). *Medkulturna vzgoja in izobraževanje: Vključevanje otrok priseljencev*. Založba ZRC SAZU, 251-252.

Še o otrocih beguncih, žrtvah vojn in po vojni destabiliziranih držav, prisilnih migracij

Otroci begunci v stripih

Priporočam: obiski javnih dogodkov, predstavitev knjig, življenjskih zgodb

Marijanca Ajša Vižintin, Arbnore Avdylaj, Vael Hanuna,
Simona Lečnik, SVIZ, Ljubljana, 6. 6. 2016,

<https://www.youtube.com/watch?v=IoGuZncV3ZY> .

Fotografija: Marijanca Ajša Vižintin.

**Vsak med nami
s svojim odnosom,
z znanjem in dejanji
soustvarja izključevalno ali
vključevalno družbo.**

Viri, literatura 1

- Catozzella, Giuseppe (2016, 2017). *Nikoli ne reci, da te je strah*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Cleave, Chris (2011, 2012). *Druga roka*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Dimkova, Lidija (gl. ur.) (2014). *Iz jezika v jezik: antologija sodobne manjšinske in priseljske književnosti v Sloveniji*. Ljubljana: Društvo slovenskih pisateljev.
- Eduka – Vzgajati k različnosti, Rezultati, <http://www.edukaitaslo.eu/elenco.php?p=analize&lang=slo>
- Geda, Fabio (2011, 2012). *V morju so krokodili: resnična zgodba Enajatolaha Akbarija*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Gombač, Žiga X. (2016). *NK Svoboda*. Dob pri Domžalah: Miš.
- Grabus, Sadika (ur.) (2011). *Kuharica slovenskih Bosank: Zemzemov izbor receptov iz tradicionalne bosanske kuhinje*. Ljubljana: Žensko združenje Zemzem.
- Hanuš, Barbara (2010 a, b). *O Jakobu in mucih Mici. Novoletna smrečica = Božično drvce = Novogodišnja elka = Neve beršeskro boroco = Bredhi i vitit të ri (a). O Jakobu in mucih Mici. Novoletna smrečica = L'albero di natale = A karácsonyfa = Der Weihnachtsbaum (b)*. Miš: Dob pri Domžalah.
- Jung (2014, 2015). *Medena koža*, 3 zvezki. Ljubljana: Društvo za oživiljanje zgodbe 2 koluta.
- Kleist, Reinhard (2017). *Sanje o olimpijadi: zgodba o Samii Yusuf Omar*. Prevalje: Zavod VigeVageKnjige.
- Kocjan, Matej, Nikolovski, Darko (2018). *Drug drugemu drug*. Ljubljana: Forum.
- Le z drugimi smo (2016–2021), <http://www.lezdrugimismo.si/>
- Lečnik, Simona (2013). *Slovenština in jaz*. Maribor: Litera.
- Max Shonhiva Zimani (2011). *IN-IN: življenjske zgodbe o sestavljenih identitetah* (ur. Mirjam Milharčič Hladnik). Ljubljana: Založba ZRC SAZU, 57–68, http://www.medkulturni-odnosi.si/images/stories/publikacije/IN-IN_zivljenjske_zgodbe_o_sestavljenih_identitetah.pdf

Viri, literatura 2

- Medkulturni dialog, Osnovna šola Elvire Vatovec Prade, Dokumenti, <http://www.os-ev-prade.si/medkulturni-dialog-2/>
- Most Shocking Second a Day Video 1 & 2 (2016), <https://www.youtube.com/watch?v=Aa3o7vWG93w>
- NaGLas! (4d.RTV SLO), <http://4d.rtvlo.si/arhiv/naglas/174431293>
- Stepančič, Damijan, Kodrič Filipič, Neli (2015). *Superga*. Ljubljana: Mladika.
- SVIZ Omizje in delavnica: "Življenjske zgodbe otrok priseljencev in beguncev v vrtcih in šolah", Ljubljana, 6. 6. 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=l0GuZncV3ZY>.
- Videmšek, Boštjan (2016). *Na begu: moderni eksodus (2005–2016): z begunci in migranti na poti proti obljubljenim deželam*. Ljubljana: UMco.
- Vidmar, Janja (2018). *Črna vrana*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2015). Prepoznavanje kulturne mešanosti in sestavljene identitete znotraj državnih meja. *Annales* 25/1, 211-222. <http://zdjp.si/wp-content/uploads/2015/07/Annales-SHS-25-2015-1.pdf>.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2016). (Im)migrant and ethnic minority literature in education curricula in Slovenia. *CLCWeb : comparative literature and culture* 18/1, <http://docs.lib.purdue.edu/clcweb/vol18/iss1/7/>, doi: 10.7771/1481-4374.2763.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2016). Slovenski izseljenci in njihovi potomci v Nemčiji: dvajset let povezovanja slovenskih organizacij na posvetih. *Dve domovini / Two Homelands* 43, 157–170, <http://twohomelands.zrc-sazu.si/sl/issues/items>.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2017). *Medkulturna vzgoja in izobraževanje: vključevanje otrok priseljencev*. Založba ZRC SAZU.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2018). Brati in spregovoriti: o migracijah ob mladinskih književnih besedilih. *Otrok in knjiga* 45/102, 8–22.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2018). Developing intercultural education. *Dve domovini / Two Homelands* 47, 89–106, <http://twohomelands.zrc-sazu.si/en/issues/items>.